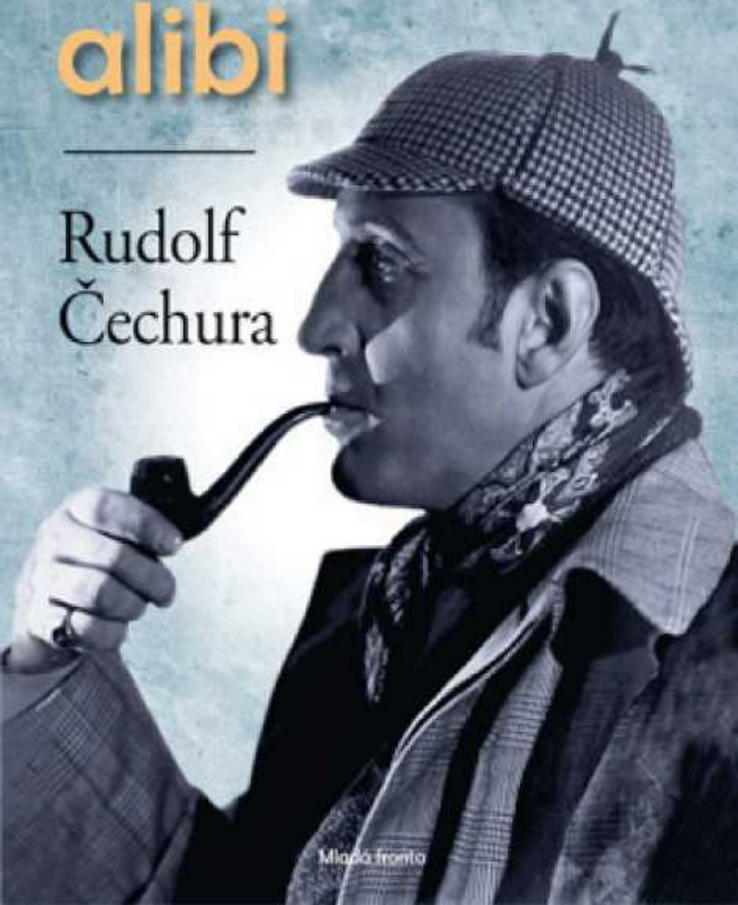

Nikdo nemá alibi

Rudolf
Čechura

Nikdo nemá alibi

Copyright © Rudolf Čechura, 1969, 2013

Dobře časovaná vražda

Copyright © Rudolf Čechura, 1968, 2013

Nikdo nemá alibi

Rudolf Čechura

Mladá fronta

Nikdo nemá alibi

Pan Procházka je slušný člověk. Nekouří, pije ovocné mošty, neutrácí hazardně ve Sportce, je dosud věrný své padesátileté manželce a dbá o pravidelnou stolicí. Splňuje i všechny ostatní předpoklady, které jsou kladeny na uchazeče o zařazení do kategorie Slušný člověk, což je ten typ lidí, který jediný je uznáván slušnými lidmi za hodna života na této zemi.

Pan Procházka nemá žádné zvrácené záliby, jako jsou šachy, filumenistika, big beat nebo literatura. Věnuje se výhradně práci a rodině, zato však vši silou své slušné osobnosti.

Vstává pravidelně v šest patnáct, poté se oholí, vykoná pravidelnou potřebu, nasnídá se a spolkne přitom jednu tabletku vitamínu C. Je to zdravé. Přesně v šest padesát vyráží z domova. Pečlivě zamkne dveře předsíně a stisknutím kliky se přesvědčí o řádné jakosti provedeného úkonu. Zamkne domovní branku a opět si přezkouší spolehlivost západu. Zaskřípe-li něco v zámku, vrátí se pro krapet domácího sádla nesoleného a bez odkladu namaže západky.

Na tramvaj nespěchá, protože to není slušné, a do rozjeté nenaskakuje, jelikož je to nebezpečné. Má konečně dost času, poněvadž na poštovní úřad přijde – nejsou-li mimořádné okolnosti v dopravě – v sedm dvacet a pracovní doba mu začíná v osm. Oněch čtyřicet minut si denně nechává jako rezervu pro nepředvídané okolnosti. Díky tomuto prozíravému opatření nepřišel dosud za celých třicet let služby pozdě do práce, a to ani za revoluce a v Únoru.

Zmíněných čtyřicet minut denně ekonomicky využívá

k tomu, aby si natáhl své klotové rukávy, ořel prachovkou přepážku, ořezal do ostra tužku a nařezal na čtvrtky deset listů úředního průklepového papíru, který si odpoledne odnáší domů, čímž ušetří denně 0,28 Kčs za toaletní papír.

Po celou pracovní dobu je ke stranám vlídný, leč nesmlouvavý, k nadřízeným uctivý, ale nikoliv podlézavý a zkrátka vůbec mu nemůže nikdo nic vytknout. Po skončení úředních hodin si nabrousí nůžky, nalije inkoust do kalamáře a navlhčí houbičku, a teprve potom odejde důstojně na stanici tramvaje, kdež se do vozu necpe, oznámí-li průvodčí, že je obsazeno.

Jakmile přijde domů, políbí ženu, svlékne ponožky a obrátí list kalendáře. Poté obhlédne plot a zapraví případné závady, nakrmí kozu, vyslechne ženiny stížnosti na sousedy a povečeří. Od 20.00 do 22.10 hledí na televizní obrazovku bez ohledu na poruchy a program. Potom ulehne a těší se na pravidelnost zítřejšího dne.

V neděli dopoledne řádně navštěvuje brigády (dříve mši svatou), odpoledne obhlíží domek a zahrádku a diskutuje se sousedy o počasí. V sobotu ve 20.00 se koupe ve vodě 32° teplé. Ve čtvrtek ve 22.00 plní manželské povinnosti.

Zkrátka je to slušný a spokojený člověk. Což konec konců patří dohromady. A slušní lidé jsou hodní lidé a každý režim je s nimi spokojen. Protože slušný člověk už nikdy nevykoná nic převratného.

Tolik tedy o panu Procházkovi.

Jinak o něm v celém příběhu nepadne už ani slovo. Což neznamená, že jsem ho tedy popisoval zbytečně. Mohu teď bez zdlouhavého autopopisu zkrátka prohlásit, že já jsem ná-

tura úplně opačná. Každý slušný člověk o mně bez rozpaků prohlásí, že jsem praštěný. A je to z jeho hlediska úplně pravda.

Každý slušný člověk, kdyby náhodou vyhrál padesát tisíc ve státní loterii, koupil by si auto. Nebo domek. Se zahrádkou. V nejhorším chatu. Oplocenou.

Já však jsem si, přiznám, počínal docela nenormálně. Nemaje auto ani domek, a po chatě dokonce ani nebaže, počínal jsem si s nabytými penězi podle tezí: Lehko nabyl – lehko pozbyl; Neměl jsem – nemusím mít zas; Bližší srdce než košile.

A odjel jsem do Londýna, kam mě romantické srdce táhlo.

Než jsem přečetl popatnácté a po šestnácté Psa Baskervillského, dorazil liduprázdný rychlík na nádraží Victoria. Několik taxíkářů, parkujících se svými hranatými vozy přímo na nástupišti, vrhlo se k mým zavazadlům. Vyhrál to neanglicky tlustý cabman, kterému se podařilo vzít všechny tři kufry najednou. Jenom housle jsem nedal z ruky.

„Baker Street 221,“ poručil jsem. Kulatý taxíkář ani nemrkl a rozjel se prudce po levé straně. Snad ani nevěděl, že na této adrese měl kdysi bydlet Sherlock Holmes. Nebo to věděl a myslel si své.

V čísle 221 jsem našel hospůdku „U Sherlocka Holmese“. Tušil jsem to. Netušil jsem ovšem, že se tam nelze ubytovat. Ani v sousedství nic vhodného nebylo. Nechtělo se mi také poponášet tři těžké kufry od domu k domu.

„Na celé Baker Street nenajdete boarding house, pane,“

upozornil mě číšník, který se ničemu nedivil a na nic se nevyptával.

Po hotelu jsem netoužil – už kvůli drahotě – a tak jsem začínal chápat, že z bydlení na Baker Street nebude nic. Škoda. Velmi jsem toužil bydlet právě na Baker Street, asi jako jistý Švýcar, který byl v Praze ochoten ubytovat se výhradně Na Bojišti U Kalicha.

„Doporučuji vám Gower Street nebo Eardley Crescent,“ řekl číšník. „Tam je jeden boarding house vedle druhého.“

Hodil jsem si hranatou třípencí a vyšlo mi Eardley Crescent.

Sjednal jsem s majitelkou penzionu rozumnou cenu a spěšně jsem jí podával svůj pas, aby mě mohla identifikovat a zapsat mé nacionále do příslušného tiskopisu.

„Thank you,“ odmítla moji snahu, „není třeba. Až budete mít čas, zapište prosím své jméno do tohoto sešitu.“ A ukázala na obyčejný linkovaný sešit, ležící volně na malém stolku v chodbě.

Moje rozhodnutí uzrálo v mžiku. Snad si to nebudete vykládat jako zneužití britské benevolence, pochopíte-li správně mé pohnutky.

Schoval jsem svůj pas, znějící na jméno Tomáš Klíma, a do linkovaného sešitu jsem napsal zřetelně hůlkovým písmem:

TOM HOLMES

Tom jako Shark, Holmes jako Sherlock. Konečně přijel jsem do Londýna za romantikou. Tak co!

Konečně Tom je vlastně mé skutečné jméno, přeložené

do srozumitelné angličtiny.

Konečně Holmes je v Anglii velmi rozšířené jméno. I úvodníkář Daily Workeru se podepisuje Walter Holmes.

Konečně v Anglii je pokud vím běžné udávat nepravá jména, a kdyby jim to vadilo, podívali by se do mého pasu.

A je lepší jmenovat se v Eardley Crescent Holmes než bydlet na Baker Street jako Klíma.

Požádal jsem o ranní Timesy.

„Ano, mister Holmes,“ řekla madam a ani nemrkla. Zřejmě jí mé jméno nebylo vůbec nápadné. Ačkoliv kdoví. Angličané zásadně nikdy ani nemrknou.

Nedočkavě jsem nalistoval stránky inzerátů. Bylo to tam: *Soukromý detektiv přijme do služeb pomocníka, který se jmenuje Watson.*

Inzerát, který jsem objednal předevčírem z Prahy. Vyšel dnes ráno, teď už tedy mohou být v administraci první nabídky. Bude jich asi hodně – v Londýně je zřejmě spousta Watsonů a každý z nich určitě touží stát se pomocníkem soukromého detektiva.

Jenže – teď mi to došlo: jak já mohu zjistit, kdo z nich je opravdu Watson. Na mně nechtěli v boarding housu pas, ergo já nemohu chtít na lidech, aby se mi legitimovali! Bude z toho asi pořádná administrativa, protože se určitě přihlásí polovička falešných Watsonů, bažících po dobrém místěčku.

Zavolal jsem do inzertního oddělení.

„Ano, zatím se přihlásil jeden pan Watson.“

Počkal jsem do příštího dne, abych měl větší výběr. Ale druhého dne byl stále jen jeden Watson.

„Pane Watsone,“ řekl jsem mu, „vybral jsem si vás mezi mnoha zájemci.“

„Je mi ctí, pane,“ řekl. „Asi pro můj titul, smím-li se ptát?“

„Podívejte, mně stačí, že jste Watson. Nemusíte o sobě říkat, že jste doktor.“

Napřímil se:

„Ale já *jsem* doktor Watson!“

„Dobrá. Budu vám nicméně říkat Watsone, nemáte-li nic proti tomu?“

Téhož dne se doktor Watson nastěhoval do mého apartmá.

Byl to dlouhý týden, skoro nic se nedělo.

Nechápal jsem, jak mohou Londýňané projevovat takový nezájem o soukromou detektivní kancelář Holmes a Watson, inzerovanou denně ve všech větších listech.

Domluvil jsem se totiž s doktorem Watsonem, že bude mým společníkem a místo platu bude dostávat polovičku z příjmů.

Zatím to byly příjmy hubené. Podařilo se nám ulovit jen jednoho zákazníka, který dal sledovat svou ženu, jelikož často odchází odpoledne z domova a vrací se až večer, aniž by pro to měla přijatelné vysvětlení. V Londýně ovšem není stopování nijak příjemná záležitost. Plete se vám do toho spousta chodců a aut, takže nemůžete zachovávat předepsanou opatrnou vzdálenost a musíte se sledované osobě přilepit na paty, nechcete-li ji v té vřavě ztratit. Nejhorší je, že při tom nesmíte vrážet do lidí, nechcete-li se stát hned nápadným. Zlatá Praha!

Well, třikrát se nám ta panička ztratila, teprve čtvrtý den jsme zjistili, kam chodí: Navštěvovala náruživě striptýzy v Soho. Podali jsme tedy ustaranému manželovi zprávu, že nemusí mít obavy, jeho choť mu určitě nebude nevěrná s žádným pánem.

Ocenil to čtyřmi librami.

Daleko cennější byla Watsonova rada, kterou mi dal při prvním nezdařeném stopování:

„Pane, nedoporučuji vám chodit po Londýně v těchto kostkovaných šatech a čepici. Jste příliš nápadný.“

Byl to oděv, který jsem si schválně v Londýně koupil, abych byl nenápadný.

Místo toho mi Watson navrhl konfekční oděv od Selfridge, deštník a černou buřinku. Takto oděn jsem vyhlížel jako sériový Angličan, když jsem se po skončení případu s temperamentní paničkou procházel z dlouhé chvíle po Hyde Parku. Jinak jsem totiž neměl nic na práci.

A pak se to stalo.

Seděli jsme s Watsonem v lenoškách u plynového krbu a vyprávěli si o Velké železniční loupeži, když zaklepal Miss Meredith a oznamovala:

„Telefon pro vás, Mr. Holmes!“

Jako řádný detektiv podíval jsem se ihned na hodinky. Bylo přesně 20 hodin a 48 minut.

„Přijďte prosím ihned do Nevern Road 42,“ hlásil mužský hlas, velmi vzrušený. Přesto jsem v něm bezpečně postřehl tón sluhy nebo vrátného.

„Jsou tu dva mrtví gentlemani!“

„Vražda! Vražda!“ vykřikoval jsem nadšeně. „Dokonce hned dvě vraždy! Watsone, štěstí se na nás konečně usmálo!“

Doktor Watson však mé nadšení nesdílel. Zůstal sedět v lenošce a skepticky kroutil hlavou.

„Je mi líto, pane, ale z toho nic pro nás nebude. Vražda se musí hlásit Scotland Yardu.“

V té chvíli jsem poprvé pocítil, jak je romantika bezmocná proti úředním předpisům. Přijel jsem snad do Londýna proto, abych celý měsíc jen stopoval podezřelé paničky, hledal ztracené psy, procházel se po Hyde Parku a po večerech si s Watsonem vyprávěl kriminální příběhy?

Watson vstal a sáhl po klobouku.

„Podívat se tam ovšem půjdeme?“

Šli jsme pěšky, Nevern Road je za dvěma rohy. Přes svou skepsi Watson pospíchal sportovním krokem a já jsem jej sledoval poněkud udýchán. Cestou můj společník poznamenal, že bychom si snad měli opatřit auto. Nebyl jsem si jist, zda to nemyslí špičatě, pro jistotu jsem tedy na jeho návrh neodpověděl. Ostatně při rychlé chůzi se mi špatně mluví.

U čísla 42 už na nás čekal u dveří olivřejaný dlouhán aristokratické tváře. Zřejmě ten, který nás zavolal. Představil se jako Berkeley.

Vedl nás do jídelny a zval nás na šálek čaje. Samozřejmě jsme odmítli a chtěli jsme nejdřív vidět oba mrtvé. Spíš podle odmítnutí čaje než podle špatného přízvuku zapochyboval komorník o mém angličanství a optal se mě velmi uctivě, zda jsem cizinec.

„Nikoliv, Skot.“

A na dotvrzení jsem jej požádal o cigaretu. Berkeley mi zapálil a odvedl nás do místnosti vedle jídelny. Tam jsem poprvé v životě spatřil zavražděného. A hned dva najednou. Cigareta, kterou jsem si z opatrnosti zapálil dřív, než jsem vstoupil, mě příliš neuklidnila. Znatelně se mi chvěla v prstech.

Násilím jsem se uklidnil: ty dva lidi přece neznám, nikdy jsem je neviděl. A potom – jsem tady jako detektiv. A pro detektiva není mrtvola předmětem soucitu, nýbrž předmětem zkoumání stop. Mrtví jsou v detektivkách pouze proto, aby se mohl hledat vrah.

Dobrá, budeme tedy hledat vraha. Nebo dva vrahy. Nebo to byla vzájemná vražda? Či snad tu leží oběť, vrah a sebevrah? Mohlo to také být zabití v souboji. Nebo dvě sebevraždy. Zatím nevíme, ale musíme na to přijít.

Watson mě vzápětí srazil do šedé skutečnosti.

„Už jste to oznámil Scotland Yardu?“ zeptal se příkře Berkeleyho.

Hned jsem se zase cítil spíš jako divák než jako detektiv a začalo mi být mdlo.

Komorník se zatvářil nechápavě.

„To jsem měl učinit? Myslil jsem, že stačí to oznámit vám... Jste tady nejbliž. A všude inzerujete svou detektivní kancelář, pro kterou jste si vymysleli tak vhodná jména...“

„Nic jsme si nevymysleli,“ přerušil jej Watson a ukázal mu řádnou průkazku Svazu soukromých detektivů. Zněla na jméno Dr. Watson!

Užasl jsem. Neměl jsem tušení, že něco takového Watson

obstarával. Opatřil snad průkazku i pro mne? Budu se ho muset zeptat.

Berkeley sklapl ústa, ale Watson už se hnal k telefonu. Doslova přes mrtvoly, ale velmi opatrně.

„Scotland Yard? Tady doktor Watson. Dejte mi oddělení vražd. Ano, inspektora Slipperse.“

Tohle jsem mu velmi zazlival. Musel s tím voláním Scotland Yardu tak spěchat? Což mi nemohl dopřát aspoň půl hodiny samostatného uvažování a pátrání? K čertu s jeho horlivostí a se všemi předpisy!

Přestalo mě to bavit a dělalo se mi nevolno z pohledu na mrtvoly. Odešel jsem raději do jídelny vypít šálek vychladlého čaje. Velmi jsem si tím polepšil u Berkeleyho, který teď asi byl ochoten věřit, že snad jsem skutečně Holmes.

Za chvíli přišel Watson a zářil šťastným úsměvem.

„Inspektor Slippers je tu za chvíli,“ řekl, jako by jej to bůhvíjak těšilo. Měl jsem na něj v tu chvíli hrozný vztek.

„Jenom se na to podívá,“ pokračoval Watson s úsměvem, „ale případ přenechává nám!“

Vyskočil jsem a převrhl jsem konvici s mlékem.

Co to má znamenat? Jako jsem prve nemohl pochopit, že nám policie sebere náš první pořádný případ, nemohl jsem teď pochopit, že nám jej beze všeho přenechává. Či snad dobrodružství ještě nevymřelo a předpisy ještě nejsou všude všemocné?

Watson vytušil, že prahnu po vysvětlení.

„Četl jste přece v novinách ty inzeráty Scotland Yardu? Neříká vám to nic?“

Ano, vzpomínám si, že obden řvou čtyři palcové titulky „Scotland Yard“ z tučného rámečku. Metropolitní policie hledá schopné lidi ve stáří 19 až 30 let, výška nejméně 5 stop 8 palců, dobrý zrak bez brýlí. Napište si ještě dnes o informační brožurku Kariéra v Metropolitní policii!

„Scotland Yard dělá nábor,“ pokračoval můj společník, aniž mě nechal domyslet. „Má zkrátka málo lidí, nemohou to stačit. Jen si představte – osmnáct tisíc lidí a vyřizují tři sta tisíc případů ročně! Proč by nemohli v nouzi použít služeb soukromého detektiva i pro vyšetřování vraždy?“

Zdálo se to logické. Začínal jsem chápat a začínal jsem se také vžívat do role, z které jsem už skoro vypadl. Nepožádal jsem už Berkeleyho o cigaretu, ale nacpal jsem si svou dýmku, kterou jsem se v Praze týden před odjezdem pracně učil kouřit.

Začal jsem se cítit jako skutečný detektiv.

„S ničím se nebude hýbat, dokud nepřijde inspektor,“ prohlásil jsem autoritativně. Watson mě pochválil pohledem.

Posadili jsme se do haly před vchodem do místnosti mrtvých.

„Zatím můžeme trochu teoretizovat,“ navrhl Watson a hned začal. „Co tedy zatím víme o nešťastném Bensonovi?“

„Proboha, jak jste zjistil tak rychle jeho jméno?“

Watson se usmál: „Přečetl jsem si je samozřejmě na domovní vizitce. Berkeley nám přece oznámil, že jeho pán je mrtev.“

Umínil jsem si, že se už nikdy nebudu Watsona tak hloupě

ptát, nepochopím-li některou z jeho premis.

„Pan Benson byl zřejmě vzdělaný muž,“ pokračoval můj přítel. Chtěl jsem se zeptat, z čeho tak soudí, ale včas jsem se vzpamatoval a řekl jsem jen: „Ovšem.“

Watson však přesto svůj úsudek hned vysvětlil: „Hrál zřejmě často šachy, hodně četl a uměl velmi dobře francouzsky.“

Nechápal jsem, jak mohl Watson tohle všechno za tu krátkou chvíli zjistit. Byl v pokoji jen o nějakou minutu déle než já, a to telefonoval. Rád bych se byl na to zeptal, ale zejména před Berkeleym by to bylo dost trapné. Ten stál v pozoru opodál a teď se neovládl a nadšeně vzkřikl: „Úžasné, pane! Jak jste to všechno uhodl?“

Ani netušil, jak mi tou otázkou promluvil z duše.

Watson se zachmuřil: „Nehádám, Berkeley! Usuzuji! Všiml jsem si samozřejmě šachového stolku, na kterém je rozehraná partie. Ti dva spolu zřejmě před smrtí hráli šachy. Ale to zatím nechme stranou. Neušlo mi ovšem, že šachovnice je velmi ošoupaná – svědčí to o častém používání. Pochybuji, že by si pán takového domu koupil obnošený šachový stolec, pokud by to nebyla zrovna cenná starožitnost. A tohle určitě není.“

Ostatně podíval jsem se zběžně na knihovnu. Zahlédl jsem tam mimo jiné tři knížky teorie šachových koncovek. To jistě svědčí o náruživosti šachisty. A celá knihovna pak svědčí o tom, že pan Benson hodně četl. I laik pozná na první pohled knihovnu čtenáře od knihovny snoba, která je určena jen pro oko návštěvníka.

Už tyhle skutečnosti by stačily k tvrzení, že pan Benson

byl člověk vzdělaný. Ale nade vši pochybnost to dotvrzuje fakt, že uměl francouzsky. Protože Angličan, který zná jakoukoliv řeč, je velice vzdělaný člověk.“

Nestačil jsem žasnout. Jak je to logické a jednoduché. Elementary, my dear Watson. Ano, dědečkem tohotohle Watsona je jistě sám Doyle. Rozhodně si můj společník zaslouží své pravé jméno spíš než já své vypůjčené.

„Rád byste ještě věděl, jak jsem poznal, že váš pán znal francouzštinu?“

Watson se sice obracel na Berkeleyho, ale cítil jsem, že otázka je určena mně.

„Nuže, v knihovně je několik dobrých francouzských knih v originále. A jsou docela slušně ohmatané.“

Namítl jsem, že snad si je mohl nebožtík koupit v antikvariátě, ale Watson nesouhlasil.

„Kdyby si je kupoval jako pouhý bibliofil, koupil by asi něco v pořádné vazbě. Tohle jsou však knížky té nejobyčejnější edice. A potom – kdyby nečetl francouzsky, proč by měl v Sartrovi na čtyřech různých místech výrazné záložky? A konečně v knihovně je také objemný francouzsko-anglický slovník.“

Musil jsem přiznat, že má opět pravdu.

„Nuže, pane, doufám, že jsem ve zkoušce obstál?“ Watson se na mne přívětivě usmíval, jako by to myslel smrtelně vážně. „Pokusil jsem se říci všechno přesně tak, jako byste to bezpochyby vyvodil ze svého pozorování vy sám!“

Zalupal jsem po dechu, ale pak jsem se ovládl a řekl klidně:

„Výborně, Watsone. Počínal jste si znamenitě. Nebyl bych to vysvětlil lépe.“

Cítil jsem, jak mě polévá ruměnec. Naštěstí si toho nikdo nevšiml, protože právě zazvonil zvonek a po chvíli jsme se seznámili se Slippersem, inspektorem Scotland Yardu.

Hřmotný inspektor nepřišel sám. Doprovázeli jej dva muži s doktorskými brašnami. Pomyslíl jsem si, že je to snad mrhání státními penězi posílat na každou mrtvolu zvláštního lékaře. Ale pak se ukázalo, že v jedné z brašen se skrývalo nářadí docela nedoktorské: sáček s šedivým práškem, několik lup, fotoaparát s bleskem, trochu sádry, jakési zednické náčiní a pečlivě složené sáčky a hadry. Majitel tohoto kufříku, kterého jsem teď už celkem zdařile odhadl jako snímače stop, počal slídit po místnosti první. Počínal si překvapivě svižně. Vrhł se nejdříve na obě sklenky, stojící na okraji šachového stolku, jal se je horlivě prohlížet lupou a potom posypat šedivým práškem. Potom prohlédl šachovnici, sejmul otisky z kliky dveří a začal pátrat zřejmě po nábojích.

Když jsem na žádost inspektora a s jeho pomocí zakreslil plánec místnosti včetně polohy obou mrtvých a jejich revolverů, zabalil stopař opatrně obě zbraně do sáčků s označením A a B a uložil je do své brašny.

Lékař svou brašnu vůbec neotevřel. Nosil ji asi spíš jen jako odznak své hodnosti. Prohlédl zběžně oba nebožtíky a spokojil se s konstatováním, že jsou dokonale mrtvi. Vlastně ještě něco dodal: odhadl, že jsou mrtvi asi tak čtyřicet až osmdesát minut. Zdálo se mi to být velmi významné.

Watson se všeho toho ruchu nijak neúčastnil. Seděl v le-nošce u dosud hořícího krbu a popíjel whisky, kterou mu přin- nesl onen komorník nebo sluha – nevyznám se v těch hod- nostech.

„Mám ji!“ vykřikl náhle snímač stop a šťastně nám uka- zoval nepříliš zdeformovanou kulku, kterou vyňal ze zárubně dveří. Touto kulkou byl tedy bezpochyby usmrčen pán tohoto domu, ležící u dveří. Druhý mrtvý, v kterém komorník s na- prostou jistotou poznal Bensonova přítele pana Chatterwicka, byl zhroucen na opačné straně místnosti, téměř pod oknem. Na spojnici mezi oběma mrtvými stál šachový stolec s roze- hranou partií, zřejmě po osmém tahu sicilské obrany. Figurky stály na svých místech a také obě sklenky s nedopitým sherry byly neporušené, ač stály na samém okraji hráčského stolku. Nic nenasvědčovalo tomu, že by se snad oba soupeři před osudnými výstřely pohádali nebo dokonce poprali. Konečně šachy nejsou mariáš.

A přece poloha obou nebožtíků, lékařův stručný nález a sám fakt dvou mrtvol dávaly tušit, že oba hráči po sobě stříleli současně. Protože jen těžko by mohl mrtvý zastřelit svého vraha.

Vyhlíželo to velice jednoduše a zdálo se, že nebude za- potřebí valných kombinačních schopností k tomu, aby byl případ objasněn. A to mě ovšem velmi mrzelo. Přál jsem si naopak – když už jsme měli to štěstí a policie nám hodla- la případ svěřit – aby to bylo co nejkomplikovanější, neboť jsem si chtěl za své peníze něco užít.

Tehdy jsem ještě netušil, že se mé přání splní vrchovatě.

Stopař marně hledal druhou kulku. Lékař přitom potvrdil, že prošla tělem a vyšla zády ven – Chatterwick byl totiž střelen do prsou stejně jako jeho přítel.

Hledání druhé kulky bylo ovšem mnohem obtížnější, protože mohla docela dobře proletět ven oknem, které bylo ku-
podivu otevřené. A asi to tak bylo, protože nikde kolem druhá kulka nevězela.

Z toho se ovšem dalo usuzovat i na něco jiného: bylo-li okno otevřené, mohl být v místnosti docela dobře i třetí člověk, který oba hráče zastřelil a pak prchl oknem. Odvážil jsem se tuto domněnku vyslovit nahlas.

„Velmi správně,“ řekl pochvalně inspektor, ale Watson se na mě káravě podíval. Asi proto, že to byla myšlenka tak samozřejmá, že s ní oba od začátku počítali, aniž považovali za nutné se o tom zvláště zmiňovat. Ovšem – Watson přece připomněl inspektorovi hned zpočátku, že to okno bylo otevřené už při našem příchodu!

Inspektor nechal sejmout otisky z okenního závěru a prozkoumat podrobně okolí okna. Nikde se však nic nenašlo. Snímač stop pátral také v zahrádce pod oknem, ale bezvýsledně. Nebyly tam žádné stopy, které by svědčily o útěku možného pachatele oknem a přes zahrádku na ulici. A bylo téměř vyloučeno, že by někdo vyskočil z okna a přeskočil vzdálenost mezi domem a chodníkem, měřící přes tři yardy, při čemž by musel přeskočit také živý plot, vysoký téměř čtyři stopy. Na plotě však nebyla ani nejmenší známka poškození.

Tím byla tedy účast třetí osoby téměř vyloučena.

Kulku jsme ovšem v té tmě na zahradě hledat nemohli. To

Když jsme se loučili, inspektor nám znovu potvrdil, že případ ponechává plně v našich rukou, dodal však, že veškeré pomocné služby specialistů Scotland Yardu přitom můžeme a vlastně musíme použít. Cítil jsem se tím velice podceněn, ale Watson řekl:

„Milý Holmesi, detektiv musí znát spoustu věcí, ale přesto nemůže pracovat sám. Ani největší génius se neobejde bez pomoci lékařů, znalců a všelijakých kriminalistických specialistů. Buďte velmi rád, že nám tyto služby dává Scotland Yard k dispozici. Lépe řečeno, kdyby nám inspektor neslíbil jejich pomoc, nemohl by nám případ vůbec svěřit.“

Obávám se, že dobrodružství úplně samostatně pracujícího soukromého detektiva si dnes už nelze dopřát nikde na světě za žádné peníze.

Ráno Watson nejevil žádný spěch. Byl jsem už netrpělivý a těšil jsem se na zahájení vlastního pátrání, ale můj společník pevně prohlásil, že ráno je ze všeho nejdůležitější se pořádně nasnídat. Snědl s chutí svou porridge a zapil ji čajem, potom se pustil do baconu, vajec a sausage, zase to zapil čajem a poručil si novou konvici. Když vypil další dva šálky čaje s mlékem a snědl k tomu tři chleby s máslem a zavařeninou, zapálil si Player's a zahleděl se do ranních Times. Po celou dobu obřadu snídaně odmítal se mnou mluvit o čemkoliv kromě počasí. Spokojeně prohlásil tento říjen za velice pěkný, neboť už pět dní nepršelo.

Krátce po deváté hodině přítel konečně prohlásil, že je připraven k práci. Rychle jsme se domluvili, že dnešek vě-

nujeme hlavně důkladnému výslechu komorníka a hledání chybějící kulky v zahradě pod oknem, a dostaneme-li už pitevní nález a expertizu zbraní, budeme snad moci podniknout i něco dalšího.

Obával jsem se ovšem, že případ je tak jednoduchý a průhledný, že vlastně nebude co vyšetřovat. Je to všechno příliš jasné: dva protihráči na sebe současně vystřelili přes šachový stolec a oba zasáhli.

„Nic není jasné,“ odporoval Watson. „Detektiv nikdy nesmí věřit ničemu, co si nade vši pochybnost neověřil. To není z mé hlavy, Holmesi, to je citát ze Schneickerta. Znáte vůbec Schneickerta? A Philippa, Grosse, Heindla? Měl byste číst klasiky kriminalistické teorie, najdete tam zajímavé a poučné věci. Například tahle poučka, kterou jsem vám citoval, jistě neplatí pouze pro detektivy. Ano, důvěřovat můžeme jen vlastnímu rozumu, a to nikoliv proto, že by byl neomylný, ale protože o něm máme aspoň jistotu, že nás úmyslně neklame.“

Berkeley už nás očekával. Chtěl nás zavést do páanova pokoje, který již byl uklizen a zbaven mrtvol, ale Watson s tím nesouhlasil a nechal se raději pozvat do Berkeleyho místnosti.

Její zařízení bylo prosté, dvě křesla u krbu, otoman, rozměrný šatník, stůl a malá knihovnička, ve které bylo několik laciných románků a – učebnice šachu.

„Vy také hraje šachy?“ zajímal se Watson.

„Musel jsem se je trochu naučit, pane, Mr. Benson si to přál. Nacvičoval se mnou různá zahájení a koncovky. Ale celou partii se mnou nikdy nesehrál!“

Byl v tom hrot výčitky nebožtíkovi.

Napadlo mi, že dole v pánově pokoji bylo včera večer vlastně rozehráno jen zahájení sicilské obrany. Ale vzápětí se mi ta myšlenka zdála být nesmyslná.

„Co nám můžete říci o svém pánovi?“ zeptal jsem se Berkeleyho.

„Vždyť o něm už všechno víte: byl vzdělaný, rád četl knížky a hrál šachy, uměl francouzsky. A dobře mi platil.“

Teprve sérií návodných otázek podařilo se nám z komorníka vymámit trochu podrobností.

Pan Benson nebyl nikde zaměstnán, žil z jakési majetkové podstaty nebo soukromých příjmů, o jejichž charakteru neměl Berkeley tušení. Zato nám mohl podat dosti podrobné informace o pánových přátelích. Nebylo jich mnoho.

Patřil k nim především druhý mrtvý, pan Chatterwick.

„Chodil sem docela pravidelně,“ vykládal už ochotně Berkeley. „V pondělí a v pátek kolem sedmé večer, a vždycky hráli s pánem šachy. A potom ještě ve středu, ale to sem chodil také pan Clayton a nehráli šachy. To si jen tak povídali a většinou si potom zahráli poker. A dost pili, zatímco při šachách jsem vařil jen čaj.“

„Copak je to za člověka, ten Clayton?“

„Také dobrý přítel pana Bensona, prosím, a chodil k nám rovněž pravidelně na partii šachu – jenže v neděli a v úterý.“

Jak je vidět, pan Benson vedl docela pravidelný život.

„Byli to dobří přátelé, všichni tři,“ pokračoval sluha. „Nechápu, že by se stříleli kvůli partii šachu, dokonce teprve sotva rozehrané. Byli k sobě vždycky tak srdeční...“

„Poslyšte, Berkeley, a v sobotu sem nechodil nikdo?“ optal jsem se.

„Ne, pane. Oba přátelé pana Bensona jezdili pravidelně na víkend a jiné přátele ubohý pán neměl.“ V jeho hlase se ozvalo cosi jako dojetí. Ale hned se zarazil: „Totiž – abych byl úplný, měl ještě přítele jménem Clifford, ale ten k nám docházel velmi zřídka. Není to partner pro pána – neumí hrát šachy. Ale chodili spolu, tuším, kdysi do jedné školy. Zaslechl jsem jednou – bezděky ovšem – jak si vykládali jakési studentské vzpomínky a legrácky o profesorech a takové věci. Jinak ale, jak říkám, se pán stýkal výhradně s těmi dvěma šachisty.“

„Byly ty návštěvy pravidelné?“ vyzvídá Watson.

„Ano, naprosto pravidelné, prosím.“

Watson se vztyčil a napřáhl ukazovák k Berkeleymu:

„A jak mi tedy vysvětlíte, že včera, ve čtvrtek, tady byl pan Chatterwick?“

Berkeley zdvihl obočí: „Obávám se, pane, že to vám nemohu vysvětlit.“ Zdálo se mi, že trochu zbledl. „Sám jsem tím byl velmi udiven.“

„Kdy jste tím byl udiven?“

„Když jsem obě – ehm – oba gentlemany našel mrtvé.“

„Tak? Vy jste tedy včera viděl pana Chatterwicka, až když byl mrtev? Vy jste nevěděl, že přišel do domu? Jaký jste to sluha?“

„Lituji, pane...“ Berkeley vytáhl své úzké obočí pokud možno ještě výše. „Nemohl jsem vidět pana Chatterwicka přicházet, protože jsem nebyl v domě. Mám každý čtvrtek

Začal jsem cosi tušit. Ale Watson, zdálo se mi, už tušil mnohem víc. Pustil se do Berkeleyho jako při křížovém výslechu.

„Věděl pan Chatterwick, že máte ve čtvrtek volno?“

„Myslím, že to věděl. Ano, určitě to věděl, pan Benson mu to jistě řekl.“

„Kam ve čtvrtek chodíváte?“

„Procházím se obvykle po St. James parku, chvilku tam posedím na lavičce, je-li pěkně, potom se někde v pubu navečeřím a jdu do kina.“

„Kdy se vracíte domů?“

„Obvykle kolem desáté.“

Celkem to vypadalo přijatelně. Tak nějak by opravdu mohl trávit svůj volný půlden starý mládenec, povoláním sluha.

„Kdy jste objevil mrtvoly?“

„Chvilku před tím, než jsem vám telefonoval.“

„Tedy asi ve 20.47?“

„Snad mohlo být tolik.“

„Chodíte na své procházky v livreji?“

„Ovšemže ne!“

„Ale když jsme přišli, měl jste livrej na sobě?“

„Hned jak jsem vás zavolal, převlékl jsem se pochopitelně. Nemohl jsem přece pány přijmout ve svém vycházkovém oděvu.“

„A proč jste přišel včera domů dříve než obvykle?“

„Měl jsem hlad, pane.“

Teď vytáhl obočí Watson.

„Ano, měl jsem hlad, takže jsem šel dříve na večeři a tím

pádem také dřív do kina a tedy také dřív z kina. A z kina jdu vždycky rovnou domů.“

Watson chvíli sluhu pozoroval a pak vynesl trumf:

„A jak nám můžete dokázat, že jste opravdu v tom biografu byl?“

Teď zbledl Berkeley docela znatelně a začal koktat: „Ale přece... byl jsem tam... dokázat... nemohu... pánové, snad si nemyslíte, že já... že jsem je...“

„Z ničeho jsem vás neobvinil,“ řekl Watson. „Zatím. Zatím chci jen vědět, jaké máte alibi, že jste v době, kdy pravděpodobně nastala smrt obou pánů, nebyl přítomen v domě.“

Berkeleymu poklesla služebně hrdá ramena a celý se schoulil. Teď vypadal skutečně na těch svých padesát let.

„Alibi nemám žádné,“ řekl tupě.

Watson prohodil k Berkeleymu několik chlácholivých slov a pak jsme jej zanechali o samotě. Odebrali jsme se na zahrádku hledat chybějící kulku, i když bylo předem zřejmé, že naděje na úspěch je asi taková, jako kdybychom měli najít na dně Serpentine River ztracenou šestipenci.

„Jak na vás zapůsobil ten sluha, Watson? Mám dojem, že nemá tak čisté svědomí,“ poznamenal jsem.

„Milý Holmesi, detektiv pracuje s fakty a nikoli s dojmy,“ poučil mě Watson. „Dojem je dobrý k tomu, aby upozornil, která fakta ještě je nutno si ověřit. To je opět vyčtená moudrost, tuším z Philippa.“

Potom jsme už mlčky prohledávali zahrádku píď po pídi. Samozřejmě marně, kulku jsme nenašli.